

УДК 784:001.8+784(092)Скорик

ЕСТРАДНА ТВОРЧІСТЬ МИРОСЛАВА СКОРИКА 60-Х РОКІВ ХХ СТ. В КОНТЕКСТІ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВОКАЛЬНОГО АНСАМБЛЕВОГО ВИКОНАВСТВА

Ланіна Т.О.

Київський університет імені Бориса Грінченка

Вокально-інструментальний ансамбль «Веселі скрипки» під орудою композитора і піаніста Мирослава Скорика був створений у Львові в 60-ті роки минулого століття. Творчість гурту, що була орієнтована на західні зразки популярної та джазової культури, представила оригінальний шлях розвитку вокального естрадного виконавства України того часу. Музичний стиль пісень Скорика спирався на особливості джазової гармонії та метроритму, жанрові ознаки латиноамериканських танців. Це дозволило йому вдало синтезувати ці знахідки з традиціями академічної музичної мови. Симбіоз E-musik і U-musik – принципова стильова позиція Мирослава Скорика, який був знайдений у львівський період його творчості у співпраці з гуртом «Веселі скрипки».

Ключові слова: вокальний ансамбль, «Веселі скрипки», Львів, академічна музика, естрадна музика, синтез.

Постановка проблеми. Мирослав Михайлович Скорик – сучасний класик української музики. Окрім вражаючої жанрової панорами його академічного творчого доробку, композитору властива й творча зацікавленість «легкими жанрами». Відомими є як суто естрадні твори маестро: музична комедія «0:0 на нашу користь» (1970), дитячий мюзикл 1978 року «Пісні Арлекіна», п'єси для естрадних вокально-

інструментальних ансамблів, сольні пісні. Назвемо й оригінальні джазові фортепіанні опуси та парафрази класичних творів у популярній стилістиці (наприклад, джазова обробка «Місячної сонати» Л. ван Бетховена для фортепіанного дуету). Можна стверджувати, що індивідуальному стилю Мирослава Скорика, так само, як і стилю Альфреда Шнітке (на що звернула увагу музикознавець В. Холопова), властиве органічне

синтезування музичної мови протилежних традицій: академічної *E-musik* (Ernst musik) і легкої популярної *U-Musik* (Unterhaltung musik) музики [10, с. 5]. Саме *E-musik* та *U-Musik* в контексті стильового симбіозу забарвлюють твори сучасного періоду творчості композитора [1, с. 47]. Між тим, видається вкрай актуальним дослідити зародження та становлення цього стильового явища творчості Мирослава Скорика, особливо у зв'язку з його раннім періодом – львівським, коли відбувалося формування митця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляду естрадно-джазової творчості Мирослава Скорика присвячено декілька статей М. Загайкевич, О. Коменди, І. Мринської та В. Романко [2; 6; 7; 8] та окремі розділи у монографіях Любові Кияновської [3; 4; 5]. Музичний аналіз естрадних пісень Скорика пісень у коротких тезах здійснила О. Коменда [6]. Корисними для дослідження теми видаються міркування деяких авторів щодо: естетичної передумови популярності «Мелодії» М. Скорика [2, с. 34]; реакції композитора на інтенсивний естрадний рух в Україні та прояв «джазового фактору творчості» [8, с. 49]; творчої та світоглядної бази для написання естрадної музики у складних історичних умовах тоталітарної держави [7, с. 110-111]. Суміжним та важливим завданням дослідження біографії митця 60-х років слугують матеріали Б. Фроляк [9], що дозволяють більш детально уявити сторінки життєвої та творчої історії Мирослава Скорика, який у цей час був викладачем кафедри композиції Львівської державної музичної академії ім. М.В. Лисенко. Саме у цей період Скориком був заснований вокально-інструментальний гурт «Веселі скрипки», композитором та художнім керівником якого від був до свого переїзду у Київ. Творчість гурту відрізнялася особливою музичною індивідуальністю, яка потребує дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Зазначимо, що при виявленій зацікавленості до естрадної вокальної творчості Скорика, музикально-стильові особливості ансамблевих пісень композитора ще не стали предметом спеціального наукового дослідження. Окрім того, видається важливим зазначити особливе місце гурту «Веселі скрипки» у становленні ансамблевого виконавства України.

Формулювання цілей статті. Основною метою дослідження є розгляд музичних принципів Мирослава Скорика – фундатора, композитора та керівника вокально-інструментального гурту «Веселі скрипки». Необхідним також видається вирішення двох завдань: визначення особливої ролі естрадної творчості Скорика 60-х років минулого століття в історії становлення української вокальної ансамблевої культури та у його особливому стильовому становленні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У другій половині в Україні набуває стрімкого розвитку естрадна вокально-інструментальна культура. З встановленням ситуації «відлиги» та змінення культурної ситуації починають виникати вокально-інструментальні гурти, вокальні ансамблі, яким судилося стати непересічним явищем світового естрадного виконавства.

Назвемо найбільш яскраві: «Смерічка», «Водограй», «Червона рута», «Кобза», «Гроно», «Медобори», «Ватра», «Країни», «Мальви», «Коло», «Явір», «Козацькі забави» та інші. Але у стильовому напрямку вони орієнтувалися переважно на стилістику міської пісні, пісень масових жанрів, на український фольклорний мелос та, як правило, на «етнічний імідж» [11]. З часом, у зв'язку з появою електромузикальних інструментів та розширенням впливу американської та європейської естрадної культури, ситуація змінюється.

Тому особливе місце та стрімку популярність відразу ж завойовує гурт зі Львова, у складі якого – високопрофесійні музиканти з консерваторської освіти. До того ж, їх стиль виконання – сміливий і новаторський, орієнтується на стилісту джазу та західної естради. Подібна унікальність, яскрава і неповторна, значно відрізняє «Веселі скрипки» від вже вкоріненого стереотипу ансамблевої культури України 60-х років.

Особливим періодом для Мирослава Скорика у засвоєнні жанрів і форм ансамблевої популярної естрадної музики стала творча співпраця із вокально-інструментальним колективом «Веселі скрипки». Цей гурт був заснований самим композитором у 1963 році у Львові. Спочатку він був суто інструментальним колективом. До його виконавського складу входили молоді викладачі та студенти Львівської консерваторії: п'ятеро скрипалів, альтист, контрабасист, духовики та ударники, піаніст. Любов Кияновська зазначає: «У скрипках сиділи Петро Дроца, Богдан Каськів, Любов Чайковська, Матіс Вайцнер, Марк Зельманович, Артур Микитка, Андрій Зінько, Володимир Шесюк, альтист Олександр Петрашек» [4, с. 55]. Пізніше композитор до гурту «Веселі скрипки» додає і вокальний ансамбль, до складу якого входять талановиті студентки Львівської консерваторії: «Любов Чайковська, Галина Самохваленко, Ганна Петрашек, Наталя Гавриленко, Надія Рикова, Зоряна Панасюк (дочка його вчителя скрипки на засланні) та інші молоді музиканти» [5, с. 57]. Ансамбль до появи вокалістів у його складі виконував розважальні естрадно-джазові композиції, в основному – твори самого Скорика.

Колорит вокального ансамблю та непересічні солісти Федір Богдан, Люба Чайковська, Олександр Щеглов вносять нові фарби у звучання колективу і це надихає композитора на створення вокальних шедеврів популярної музики, серед яких: «Аеліта» та «Львівський вечір» (на вірші Богдана Стельмаха); «Карпати», «Намалой мені ніч», «Кінчалась ніч» (на вірші Миколи Петренка); «Коли любиш» та «Не топчть конвалій» (на вірші Ростислава Братуня).

Яскраві виступи професійних музикантів з консерваторської освіти привертють увагу поціновувачів естради з усіх крупних міст колишнього СРСР. Вокально-інструментальний ансамбль «Веселі скрипки» під орудою композитора і піаніста Мирослава Скорика, гастролює у Москві та користується популярністю на радіо та телебаченні. У зазначеному складі він існував до 1966 року, а потім, у зв'язку із переїздом Скорика до Києва, колектив змінює свій формат і входить до складу оркестру

Львівського радіо та телебачення, де розпочинає свої виступи під орудою Богдана Янівського.

У піснях та виконавській традиції «Веселих скрипок» поєднується академізм музичної мови та естрадно-джазові засоби виразності та особливі форми музикування. У відео-версії концертного виступу ансамблю, наданого сайтом «Українська естрада» [12] зібрано найбільш популярні їх пісні. Всі вони написані Мирославом Скориком: «Аеліта» (блюз та рок-н-рол), «Карпати» (бугі-вугі), «Львівський вечір» (рок-н-рол та ритм-енд-блюз), «Намалой мені ніч» (бугі-вугі), «Не топчть конвалій» (твіст), «Кінчалась ніч», «Коли любить». Пісні аранжовані для соліста-співака, ансамблю вокалістів та інструменталістів. Їх жанрова основа складна і, як правило, базується на декількох ознаках латиноамериканських танців (метроритму та типових гармоніко-мелодійних формул). Щодо ладових особливостей та гармонії, то відмітимо використання мажору та мінору із епізодичним блюзовим ладовим забарвленням. Формотворення у піснях Мирослава Скорика відбиває класичні побудови та обов'язково включає імпрізаційні епізоди у джазових традиціях).

Звертає увагу звучання вокальної секції ансамблю. Як правило, це тип квартетного чотирьохголосся, що слугує підтримкою солісту, або виконує приспів. Акордова структура ансамблевої партії базується на септакордах (великих та малих, зменшених), часто використовуються еліптичні звороти, барвисті альтерації. Віртуозність, вокальна досконалість виконання повільних чуттєвих епізодів надавало шарму в особливому звучанні гурту «Веселі скрипки», а у вокальному виконанні ансамблю відчувалося опора на інструментальну основу («інструментальний еталон» джазових ансамблів).

В історії українського вокального ансамблевого виконавства 60-х років ХХ століття гурт «Веселі скрипки» відіграє особливу роль. Цей творчий колектив втілює власний неповторний музичний стиль, запропонувавши «європейській» та американській шлях» розвитку української пісенної естради. Той час був часом «бітломанії» та світової експансії американської популярної культури, що надало поштовх композитору та художньому керівнику для пошуку та втілення нової виразності. У гострих прямих септакордах вокальної партитури ансамблю «Веселих скрипок» відчувається стилістика джазу. Новаторськими в українській вокальній естраді виглядали «блюзові альтерації», що примхливо забарвлювали ладовий параметр пісень Мирослава Скорика та активні метро ритмічні формули латиноамериканських танців, що відтворювали неперевершений «дух» рок-н-ролу.

В період становлення та ствердження «етнічного шляху» розвитку українських ВІА, таких, як «Мрія», «Смерічка», «Червона рута», «Кобза», «Ватра», «Водограй», ансамбль Мирослава Скорика «Веселі скрипки» знаходить свою власну стильову барву у концертному просторі. Принципово нове звучання музики М. Скорика призвело до певної «відлиги» в одноманітній стильовій лінійці офіційного курсу розвитку масової естрадної пісні СРСР у 60-х роках, що надало поштовх до подальшого розвитку та розквіту українських естрадних ВІА.

Відносно значення наслідків співпраці у ранній період творчості Скорика з ансамблем «Веселі скрипки» для майбутньої еволюції композитора зазначимо наступне. Особливістю стилю музики М. Скорика є універсальність та мобільність, постійний пошук із використанням кращих здобутків естетики неофольклоризму, неокласицизму, неоромантизму, полістилістики тощо [3]. Дослідники відмічають стильову багатшаровість його академічних творів та інтенсивний стильовий пошук у відповідності до певного етапу еволюції художнього світогляду митця. Однією з суттєвих прикмет індивідуального стилю деяких композиторів сучасного етапу є взаємодія серйозної академічної *E-musik* (*Ernst musik*) і легкої популярної *U-Musik* (*Unterhaltung musik*) музики в контексті стильового симбіозу [10, с. 5]. На наш погляд, початковий імпульс цьому у творчості Мирослава Михайловича Скорика було закладено саме у львівський період, у 60-ті роки, у співпраці з ВІА «Веселі скрипки».

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого розвитку в цьому напрямку. Ансамбль «Веселі скрипки», який існував у 60-х роках минулого століття під орудою М. Скорика відображає подальші шляхи формування стилю композитора. Естрадна творчість дозволила композитору поринути у світ джазової та популярної музики, практично засвоїти жанрово-стильові ознаки соулу, твісту, свінгу, рок-н-ролу, блюзу та ритм-н-блюзу, також – регтайму, бугі-вугі, фанку, бігвини.

Симбіоз *E-musik* і *U-musik* – принципова стильова позиція Мирослава Скорика, який був знайдений у львівський період його творчості, виявився життєдайним для композитора, який й нині доводить, що настільки різні пласти музичної культури не тільки доповнюють, але і збагачують одне одного. Цікавим та актуальним завданням подальшої розробки теми у даному напрямку є розгляд пісенної творчості видатних українських композиторів, наприклад, Ігоря Поклада, Івана Карабиця, Ігоря Шамо, з урахуванням зазначеної позиції стильового аналізу творчості.

Список літератури:

1. Берегова О. Зміна світоглядних архетипів в останніх творах М. Скорика // Мирослав Скорик: збірник наукових праць, присвячений 60-річчю від дня народження М.М. Скорика; Науковий вісник НМАУ ім. П. Чайковського. Вип. 10. К.: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2000. С. 42-48.
2. Загайкевич М. Мирослав Скорик: традиції і новаторство // Мирослав Скорик: збірник наукових праць, присвячений 60-річчю від дня народження М.М. Скорика; Науковий вісник НМАУ ім. П. Чайковського. Вип. 10. К.: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2000. С. 30-35.
3. Кияновська Л. Мирослав Скорик: людина і митець : [редактор В. Сивошип]. Львів: Незалежний культурологічний журнал «І», 2008. 588 с.

4. Кияновська Л. Мирослав Скорик: людина і митець. Львів: НКЖ «І», 2008. 592 с.
5. Кияновська Л.О. Мирослав Скорик: творчий портрет композитора в дзеркалі епохи / Л. Кияновська. Львів: Сполом, 1998. 216 с.
6. Коменда О.І. Естрадно-джазові твори Мирослава Скорика // Новината за напреднали наука – 2013: матеріали за ІХ міжнародна научна практична конференція, 2013, Софія. Том 42. Фізическа культура и спорт. Музыка и живот. С. 67-72.
7. Мринська І. Формування естетичних поглядів М. Скорика періоду 60-х – початку 70-х років // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Мирослав Скорик. Зб. статей. Вип. 10. К.: НМАУ, 2000. С. 108-111.
8. Романко В. Творчість Мирослава Скорика і джаз // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського. Мирослав Скорик. Вип. 10. К.: НМАУ, 2000. – С. 48-53.
9. Фроляк Б. Кафедра композиції // Сторінки історії Львівської державної музичної академії ім. М.В. Лисенка. Львів: СПОЛОМ, 2003. С. 147-155.
10. Холопова В. Феномен музики. М.-Берлін: Директ-Медиа, 2014. 384 с.
11. Черкащина Л.С. Народні пісенні джерела в українській музичній естраді / Л.С. Черкащина // Мистецтво та етнос: зб. наук. праць / АН УРСР, Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського. Київ: Наук. думка, 1991. С. 126-141.
12. Українська естрада. URL: <http://uaestrada.org/skoryk> (дата звернення 10.10.2018 р.).

Ланина Т.А.

Киевский университет имени Бориса Гринченко

ЭСТРАДНОЕ ТВОРЧЕСТВО МИРОСЛАВА СКОРИКА 60-Х ГОДОВ XX СТОЛЕТИЯ В КОНТЕКСТЕ ИСТОРИИ УКРАИНСКОГО ВОКАЛЬНОГО АНСАМБЛЕВОГО ИСПОЛНИТЕЛЬСТВА

Аннотация

Вокально-инструментальный ансамбль «Веселые скрипки» под руководством композитора и пианиста Мирослава Скорика был создан во Львове в 60-е годы прошлого века. Творчество группы, которая была ориентирована на западные образцы популярной и джазовой культуры, представила оригинальный путь развития вокального эстрадного исполнительства Украины того времени. Музыкальный стиль песен Скорика опирался на особенности джазовой гармонии и метроритма, жанровые признаки латиноамериканских танцев. Это позволило композитору синтезировать их с традициями академической музыкальной речи. Симбиоз E-musik и U-musik – принципиальная стилевая позиция Мирослава Скорика, который был найден в львовский период его творчества в сотрудничестве с группой «Веселые скрипки».

Ключевые слова: вокальный ансамбль, «Весёлые скрипки», Львов, академическая музыка, эстрадная музыка, синтез.

Lanina T.O.

Kiev Boris Grinchenko University

POP MUSIC OF MYROSLAV SKORYK OF THE 60S OF THE XX CENTURY IN THE CONTEXT OF THE HISTORY OF UKRAINIAN VOCAL ENSEMBLE PERFORMANCE

Summary

Vocal and instrumental ensemble «Funny Violins» (the direction of composer and pianist Myroslav Skoryk) was created in Lviv in the 60s of the last century. Creativity of the band, focused on western samples of popular and jazz culture, presented the original way of development of vocal variety performances of Ukraine at that time. Skoryk's musical style was based on the features of jazz harmony and metro-rhythm, genre features of Latin American dance. This allowed him to successfully synthesize these findings with the traditions of the academic musical features. The symbiosis of E-musik and U-musik is Myroslav Skoryk's principal stylistic position, which was found during the Lviv period of his work in collaboration with the band «Funny Violins».

Keywords: vocal ensemble, «Funny Violins», Lviv, academic music, pop music, synthesis.